

POSTANOWIENIE

Dnia 29 listopada 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Bogumiła Ustjanicz

w sprawie z powództwa A.P.
przeciwko X.R., E.R., K.R., A.M.M.M., I P., C R., W.R., M.R., H.K.G., C.S., M. sp. z
o.o. w M. i Skarbowi Państwa - Staroście M.
o uzgodnienie treści księgi wieczystej,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 29 listopada 2017 r.,
na skutek skargi kasacyjnej powódki
od wyroku Sądu Okręgowego w T.
z dnia 8 września 2016 r., sygn. akt I Ca (...),

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2) nie obciąża powódki kosztami postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem Sąd Okręgowy w T. oddalił apelację powódki od wyroku Sądu Rejonowego w M. z dnia 16 marca 2015 r., którym oddalono powództwo o uzgodnienie stanu wskazanej księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym.

Powódka w skardze kasacyjnej powołała obie podstawy przewidziane w art. 398³ § 1 k.p.c., a we wniosku o przyjęcie tej skargi do rozpoznania wskazała podstawy objęte art. 398⁹ § 1 pkt 1, 2 i 4 k.p.c. Występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego połączyła z koniecznością udzielenia przez Sąd Najwyższy odpowiedzi na pytania:

czy wynikająca z art. 5 i art. 6 ust. u.k.w.h. zasada rękoi wiary publicznej ksiąg wieczystych powinna mieć zastosowanie bez względu na szczegółowe okoliczności faktyczne występujące w sprawie, czy też zastosowanie zapatrywania wyrażonego w uchwale składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 15 lutego 2011 r., III CZP 90/10 powinno być uzależnione od oceny moralnej działań nabywcy chronionego rękoi i ich zgodności z zasadami współżycia społecznego oraz jego wiedzy o toczących się postępowaniach administracyjnych mających na celu odzyskanie nieruchomości przez byłych właścicieli;

czy dopuszczalna jest taka wykładnia pojęcia „dobrej wiary” na gruncie art. 6 u.k.w.h., która akceptuje uznanie, że pozytywna wiedza nabywcy prawa użytkownika wieczystego o zgłaszanych roszczeniach byłych właścicieli i zaniechanie sprawdzenia stanu prawnego nie wyłącza dobrej wiary;

czy przepis art. 5 k.c. może mieć zastosowanie jako podstawa nieuwzględnienia zarzutu pozwanego nabycia prawa rzeczowego na podstawie rzekomej „rękoi wiary publicznej ksiąg wieczystych”, względnie czy art. 58 § 2 k.c. może być podstawą oddalenia zarzutu nabycia nieruchomości na podstawie rękoi, z uwagi na nieważność czynności prawnej;

czy decyzja w przedmiocie stwierdzenia nieważności decyzji stwierdzającej nabycie prawa użytkownika wieczystego gruntu i własności budynku pałacowego na rzecz pierwotnego użytkownika wieczystego oraz decyzja w przedmiocie stwierdzenia nieważności decyzji stwierdzającej nabycie prawa użytkownika wieczystego na rzecz zbywcy oraz decyzja o niepodpadaniu określonej nieruchomości pod działanie dekretu PKWN o przeprowadzeniu reformy rolnej mają charakter prejudycjalny w sprawie o uzgodnienie treści księgi wieczystej.

Potrzeba wykładni przepisów prawa dotyczy art. 5 i 6 ust. 2 u.k.w.h. w związku z art. 232 oraz 5 k.c. budzących poważne wątpliwości, z uwagi na

bezrefleksyjne odwołanie się przez Sąd Okręgowy do uchwały Sądu Najwyższego z dnia 15 lutego 2011 r., III CZP 90/10, z pominięciem wskazówek wynikających z linii orzeczniczej, zgodnie z którą na podstawie rękojmi nie można nabyć prawa, które nie mogło powstać. Istnieje zatem potrzeba ustalenia zakresu stosowania tej uchwały.

Oczywista zasadność skargi kasacyjnej wynika, zdaniem skarżącej, z dokonania przez Sąd Okręgowy rażąco błędnej wykładni pojęcia "dobrej wiary" na gruncie art. 6 ust. 2 u.k.w.h., nierozpoznania przez ten Sąd istotnych zarzutów apelacji dotyczących prejudycjalnego charakteru decyzji w sprawie stwierdzenia nieważności decyzji Wojewody (...) z dnia 18 marca 1993 r., a poprzestanie jedynie na wyrażeniu stanowiska co do decyzji o niepodleganiu nieruchomości reformie rolnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna jest szczególnym środkiem odwoławczym, którego wymagania określa art. 398⁴ k.p.c., wskazując na jej cechy konstrukcyjne i nakładając na skarżącego obowiązek zawarcia w skardze wniosku o przyjęcie do rozpoznania oraz jego uzasadnienia (art. 398⁴ § 2 k.p.c.). Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecnictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Sąd Najwyższy bada tylko wskazane w skardze kasacyjnej okoliczności uzasadniające wniosek o przyjęcie jej do rozpoznania, a nie podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie. Cel wymagania przewidzianego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być osiągnięty jedynie przez powołanie i uzasadnienie przez skarżącego istnienia przesłanek o charakterze publicznoprawnym.

Przedstawienie we wniosku przesłanki określone w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. obliuguje skarżącego do sformułowania zagadnienia prawnego oraz przedstawienia odrębnej, pogłębionej argumentacji prawnej wskazującej na zaistnienie powołanej okoliczności uzasadniającej przyjęcie skargi do rozpoznania (postanowienia

Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, Nr 1, poz. 11, z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01 OSNC 2002, Nr 12, poz. 151, z dnia 23 listopada 2010 r., II CSK 344/10, niepubl.). Wymaga to przytoczenia argumentów wskazujących na rozbieżne oceny prawne, lub możliwość takich ocen w kontekście przepisów prawnych, w związku z którymi zagadnienie zostało sformułowane. Zagadnienie prawne powinno odwoływać się w sposób generalny i abstrakcyjny do treści przepisu, który nie podlega jednoznacznej wykładni, natomiast nie może mieć charakteru kazuistycznego i służyć uzyskaniu przez skarżącego odpowiedzi odnośnie do kwalifikacji prawnej pewnych szczegółowych elementów podstawy faktycznej zaskarżonego orzeczenia. Zaprezentowane przez skarżącą zagadnienie prawne nie spełnia tych wymagań. Sformułowane pytania nie stanowią nowego, nierozwiązanego dotychczas problemu, wskazują na uchwałę powiększonego składu Sądu Najwyższego, dążąc do uzyskania odpowiedzi, że nie powinna mieć zastosowania w sprawie. Zastrzeżenia dotyczące oceny dobrej wiary pozwanego w nabyciu prawa użytkowania wieczystego, pomijają ustalenia związane z trybem, okolicznościami oraz skutkami uzyskania tego prawa. Nie zostały przedstawione argumenty przemawiające za zmianą ukształtowanego zapatrywania w orzecznictwie Sądu Najwyższego. Nie należą do zakresu pojęciowego zagadnienia prawnego wątpliwości związane ze stosowaniem w stanie faktycznym będącym podstawą zaskarżonego orzeczenia, które z reguły towarzyszą każdemu procesowi decyzyjnemu. Podniesiona kwestia zastosowania do oceny zarzutu pozwanego art. 5, względnie art. 58 § 2 k.c. prowadzi w istocie do oparcia żądania na tych uregulowaniach, niezależnie od tego, że nie uwzględnia w miarodajnym zakresie konsekwencji nabycia prawa. Nie przemawia za występowaniem istotnego, nowego i nierozwiązanego dotychczas zagadnienia prawnego dążenie do oceny prawidłowości odmowy przez Sąd Okręgowy zawieszenia postępowania do czasu zakończenia postępowań toczących się w postępowaniu administracyjnym lub sądownoadministracyjnym.

Potrzeba dokonania wykładni przepisów prawnych, przewidziana w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c., obligowała skarżącą do wskazania przepisu, który wymagałyby wykładni, ponieważ dotychczas do tego nie doszło albo niejednolita wykładnia wywołuje rozbieżności w orzecznictwie, w odniesieniu do identycznych lub

podobnych stanów faktycznych, które należy przytoczyć (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 15 października 2002 r., II CZ 102/02; z dnia 28 marca 2007 r., II CSK 84/07; z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 283/07; z dnia 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08; z dnia 12 grudnia 2008 r., II PK 220/08, niepubl.), jak też wyjaśnienia na czym polegają wątpliwości związane z rozumieniem tego przepisu oraz wykazania, że wątpliwości te mają poważny i rzeczywisty charakter, nie są zaś zwykłymi wątpliwościami, które wyłaniają się w każdym procesie stosowania prawa. Jeśli na tle stosowania tych przepisów powstały już rozbieżności w orzecznictwie na skarżącym spoczywa obowiązek ich przedstawienia. Wskazane w omówieniu zagadnienia prawnego argumenty mają jednocześnie znaczenie dla rozważenia i drugiej przyczyny wniosku, ponieważ skarżąca w jej ramach porusza tę samą problematykę. Uwypuklenie kwestii dobrej wiary w odniesieniu do selektywnie przyjmowanych okoliczności sprawy i pomijaniu konsekwencji nabycia prawa użytkowania wieczystego nie wskazują na potrzebę wykładni powołanych przepisów, które z resztą były już przedmiotem wypowiedzi Sądu Najwyższego; nie stanowi to o istnieniu potrzeby ich wykładni.

Dla wykazania oczywistej zasadności skargi kasacyjnej wymagane jest wyłożenie przez skarżącego, drogą odrębnego wywodu, że bez wątpliwości doszło do uchybień i naruszeń przepisów prawa materialnego lub procesowego, które miały wpływ na treść orzeczenia albo jeśli podniesione zarzuty oczywiście uzasadniają skargę. Spełniające te wymagania naruszenie przepisów prawa powinno mieć postać kwalifikowaną, dostrzegalną bez potrzeby wnikliwej analizy prawnej i zagłębiania się w szczegóły sprawy. Nie chodzi zatem o takie naruszenie prawa, które może stanowić podstawę skargi w rozumieniu art. 398⁴ k.p.c. (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC z 2004 r., nr 3, poz. 49; z dnia 8 marca 2002 r., I PKN 341/01, OSNP z 2004 r. nr 6, poz. 100; z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 285/07, niepubl.; 22 marca 2012 r., I PK 196/11 niepubl.; z dnia 7 września 2012 r., V CSK 529/11, niepubl.; z dnia 18 września 2012 r., II CSK 179/12, niepubl.). Na takie rozumienie powołanej przesłanki nie wskazuje wniosek skarżącej. Argumenty tego wniosku i jego uzasadnienie na tle dopuszczalnych podstaw skargi kasacyjnej oraz motywów zaskarżonego wyroku nie stanowią racji dla oceny, iż jest ono konsekwencją

jaskrawych błędów w zakresie wykładni prawa, jak też, że zachodzi potrzeba rozpoznania skargi kasacyjnej. Podkreślenia wymaga, że uzasadnienie wniosku w odniesieniu do tej przyczyny pozostaje w sprzeczności z objęciem tych samych kwestii przyczyną występowania istotnego i nowego zagadnienia prawnego.

W postępowaniu przed Sądem drugiej instancji nie doszło do nieważności postępowania, której podstawy Sąd Najwyższy bierze pod rozwagę z urzędu w granicach zaskarżenia, stosownie do art. 398¹³ § 1 k.p.c.

Z tych względów Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do przyjęcia na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c.

jw